

Deszkriptor jegyzék hozzárendelt ETO és NSZO jelzetekkel a műanyagok műszalak szakterületére

A teauruszok és deszkriptor-jegyzékek mellett az ETO /Egyetemes Tizedes Osztályozás/ és az NSZO /Nemzetközi Szabadalom Osztályozás/ rendszereknek igen nagy a jelentőségük egyes információforrások feldolgozásánál az információátvitel és -keresés szervezési rendszereként. Az NDK-ban létrehozták a műanyagok, műszalak tájékoztatási szakterület keretén belül ETO- és NSZO-jelzetekkel kombinált deszkriptor-jegyzéket.

Közel 1500 deszkriptort és 500 nem deszkriptort tartalmaz. A kifejezések válogatását a sokévi indexelés és információkeresés gyakorlata, a deszkriptor-felhasználás gyakoriságának két éven át tartó gondos elemzése, továbbá az indexelés, információkeresés és deszkriptor-csoportosítás kérdéseinek beható elméleti tanulmányozása előzte meg. Végezetül - tartalmilag és formailag - összhangot létesítettek a ZIID gondozásában megjelent "Kémiai és vegyipari betűrendes deszkriptor-jegyzék"-kel is olyan mértékben, amennyire azt a nevezett jegyzék jelenlegi fejlettségi szintje megengedte.

Ennek során megállapították, hogy a "Kémiai és vegyipari betűrendes deszkriptor-jegyzék" terminológiai ellenőrzése - nagy terjedelme miatt - hiányosabb, mint az a teljes egyeztetéshez szükséges lenne. Ezért a terminológiai szigorúan ellenőrzött kombinált deszkriptor-jegyzékben - az előbbihez viszonyítva - eltérések tapasztalhatók.

A kombinált deszkriptor-jegyzék létrehozásának az volt a célja, hogy - a betűrendbe összeállított deszkriptorokból kiindulva konkordanciát létesítsen az ETO és az NSZO szerinti indexelés és információkeresés számára. Ezért az ETO és NSZO jelzetek halmazát - a deszkriptor-állományhoz kapcsolt - olyan egyenértékű rendszereknek tekintti, amelyek - esetleges mechanikus átrendezés által - további információfeldolgozási eljárásokat tesznek lehetővé /pl. a nemzetközi szakirodalomban használt NSZO-jelzetekből kiindulva - a deszkriptorokhoz kapcsolódó - betűrendes szakmutató építhető fel/.

Az ETO, mint egyetemes osztályozási rendszer, módot ad arra, hogy minden egyes deszkriptorhoz vele egyenértékű - egyszerű vagy összetett - ETO jelzetet kapcsoljanak. Ezért összességükben a hozzárendelt ETO-jelzeteket úgy tekinthetjük, mint a deszkriptor-állománnyal egyenértékű rendszert, amely egyúttal a deszkriptor-jegyzék felhasználási körét az ETO-jelzetek szerkezete, logikája által nyújtott, lényegesen tágabb lehetőségekből adódóan nagymértékben növeli.

Az NSZO nem egyetemes osztályozási rendszer. A rendszerbe felvett fogalmak olyan területre korlátozódnak, amelyek a szabadalmi tevékenység körébe eshetnek. Ezért az ETO-tól eltérően NSZO-jelzetet minden deszkriptorhoz nem lehetett kapcsolni. Másik jelentős eltérés, hogy míg az ETO-jelzeteknél soha nem kellett egy jelzetet több deszkriptorhoz is hozzákapcsolni /ez ugyanis az ETO szabályok alkalmazá-

sával elkerülhető/, addig ez a megoldás az NSZO-jelzeteknél egyáltalán nem ritka, és így a nem ekvivalens kapcsolatok - amelyeknél a jelzetből nem lehet egyértelműen egy adott deszkriptorra visszakövetkeztetni - meglehetősen gyakoriak. Ez azt jelenti, hogy bár az NSZO-jelzetek kombinált alkalmazása a specifikus tájékozódásban segítséget jelent és a deszkriptor-jegyzék felhasználási területe az NSZO-jelzetek beiktatásával tovább bővül, az NSZO jelzetek halmaza nem tekinthető a deszkriptor-jegyzékkel egyenértékű rendszernek.

Mindent összevetve megállapítható, hogy a kombinált deszkriptor-jegyzék elsődleges gyakorlati feladatát, nevezetesen az adott rendszerek különbözőségeinek áthidalását, maradéktalanul ellátja.

/Informatik, 21.k. 1.sz. 1975. p.24-26./

Takáchné Tóth Mária

TERMINOLÓGIA

A bibliográfiai terminológia szabványosítása

A VNIKI /Össz-szövetségi Információs, Osztályozási és Kódolási Tudományos Kutató Intézet/ és az Össz-szövetségi Könyvkamara által 1972. decemberben összehívott értekezlet jóváhagyta az információs-bibliográfiai dokumentáció szabványosításában végzett munkát és feladatul tűzte ki a szabványok komplexitásának felülvizsgálatát a továbbfejlesztés érdekében.

A cikk a "Naucsnuje i Tehniceszkie Biblioteki SzSzSzR" cikksorozatában felvetett problémákra kíván választ adni. Szerzője szerint szükség van a bibliográfiai terminológia egységesítésére. A problémát a "bibliográfia" kifejezés többféle értelmezése váltja ki. Mint gyakorlati tevékenység a bibliográfiai leírások rendszerbe foglalt jegyzékének összeállítását jelenti - a szabvány erre vonatkozik. De felmerül olyan értelmezés is, amely az elméleti oldalt tükrözi. A szabványban erre a "bibliográfiatan" kifejezést használják. Polyik a vita ennek a kifejezésnek a szükségességéről, jogosságáról is. Szóba került még az is, hogy a bibliográfiai szabvány tartalmazza a tudományos-műszaki tájékoztatás terminológiáját is, de a szerző ezt súlyos módszertani hibának tekinti.

A szabvány ellenzői a "bibliográfia" szó szabványosítása ellen vannak és különböző rész megoldásokat ajánlanak: a szabványban szereplő "bibliográfia" kifejezést nem kell szabványosítani, a bibliográfiai termék, segédanyag, irodalommutató, irodalomjegyzék, irodalomszemle, bibliográfiai kártya kifejezések esetén a "bibliográfiát"-t szinonimaként használják.